

Hongaarse Jugendstil onderbelicht? [2]

In het eerste deel werd de Jugendstil-architectuur in de Hongaarse hoofdstad Boedapest behandeld.

DOOR Jan Vogel

1.6 Jugendstilarchitectuur buiten Boedapest

Naast het al behandelde stadhuis in Kecskemét staat in die stad nog een prachtig Jugendstilgebouw.

Het is het zogenoemde Sier Paleis (Cifra-Palota) (AFB. 36). Dit is een gebouw uit 1902 van architect Márkus Géza (1872-1912) die ook enige tijd in het ontwerp bureau van Lechner werkzaam was. De gevel van dit gebouw is uitbundig gedecoreerd met majolicaplatten van de Zsolnay Keramiekfabriek. De florale motieven zijn aan de Hongaarse volkskunst ontleend. Het dak is met groene en lichtbruine geglazuurde Zsolnay-dakpannen bedekt. Het pand is tegenwoordig als gemeentelijk museum in gebruik.

Er zijn nog enkele bouwwerken met Jugendstilkenmerken op postzegels afgebeeld. Dat zijn er twee in Pécs, te weten het hoofdstadkantoor en het Nationaal theater (1893-1895) met een mix van stijlen waaronder de Jugendstil in het interieur (AFB. 37).

Het postkantoor (AFB. 38A+B) in een eclectische stijl met veel Jugendstil elementen komt gereed in 1904 naar een ontwerp van architect Ernő Balazs. De gekleurde dakpannen en het stadswapen met reliëfs in top van de gevel zijn, hoe kan het anders, van de lokale keramiek gigant Zsolnay.

Vervolgens is er nog de Nieuwe Synagoge in Szeget (AFB.39), gebouwd naar plannen van de Joodse architect Lipót Baumhorn (1860-1932). Dit typische Fin de Siècle bouwwerk komt in 1903 gereed en toont diverse stijlen waaronder een interieur in Jugendstil. Het is de op twee na grootste synagoge van Hongarije en de vierde grootste nog in gebruik zijnde ter wereld. Het mozaïek in de koepel

en al het glas-in-lood is ontworpen door de bekende glaskunstenaar Miksa Róth. Hoewel dit artikel de Jugendstil in Hongarije behandelt wil ik net als met de Blauwe Kerk in Bratislava nog een uitstapje maken, nu naar de stad Subotica in de regio Vojvodina van Servië. Deze stad ligt tegen de grens met Hongarije. In de Jugendstilperiode behoort die, met de naam Szabadka, tot het Koninkrijk Hongarije. Subotica heeft thans nog zeer veel Hongaarse ingezetenen en heeft sinds 2013 weer een Hongaar als burgemeester. De architecten Komor Marcell (1868-1944), jarenlang medewerker van Lechner, en Jakab Dezső (1864-1932) ontwerpen in 1902 de synagoge van deze stad (AFB. 40) en in 1910 realiseren zij het stadhuis van Subotica (AFB. 41+B). De meest waardevolle stukken in het interieur van de synagoge zijn de gekleurde glas-in-loodramen die werden gemaakt door Miksa Róth.

Het laatste uitstapje buiten het huidige Hongarije (maar binnen het vroegere koninkrijk) gaat naar de in Transsylvanië in Roemenië gelegen stad Kolozsvár in het Hongaars of Cluj-Napoca in het Roemeens. Het betreft de door Károly Kós ontworpen Reformatorische kerk De Haan (zo genoemd naar de haan in de windvaan op de toren) (AFB. 42). De kerk heeft een grondplan van een romaanse basiliek maar is verder uitgevoerd in de stijl van de Wiener Secession met een asymmetrische inrichting van de voorgevel. De kerk wordt in 1913 in gebruik genomen.

2 Toegepaste kunst

2.1 Grafische kunst, Jugendstil-postzegelontwerpen

Hongarije heeft aan filatelistisch materiaal dat in de Jugendstil rond 1900 is ontworpen weinig te bieden. Dit in tegenstelling tot Oostenrijk, waar Koloman Moser (AFB. 43), lid van de Wiener Secession en de Wiener Werkstätte, onder meer ter gelegenheid van het 60-jarig jubileum van keizer Franz Joseph talrijke postzegels met Jugendstilmotieven ontwerpt (AFB. 44). En vooral de landschappenserie van Bosnië-Herzegovina waarvoor hij de kaders in de Jugendstil ontwerpt is een zeer geliefd verzamelobject (AFB. 45).

In 1901 wordt in Hongarije de kunstenaarskolonie Gödöllő opgericht. Een van de oprichters van die groep is Aladár Körösfői-Kriesch (1863-1920). In 2001 wordt ter gelegenheid van het feit dat deze kolonie 100 jaar geleden werd gesticht een zegel uitgegeven met daarop afgebeeld de 'Allegorie van de kunst' (AFB. 46) een werk van Körösfői-Kriesch. Een prachtig Jugendstilwerk dat onder meer doet denken aan werk van Jan Toorop, maar ook is beïnvloed door de Preraphaelieten. De kunstenaarsvereniging Feszek die ten doel had het bevorderen van sociale contacten tussen kunstenaars bestaat in 2001 even-

FELADÓ: _____

LEVELEZŐLAP

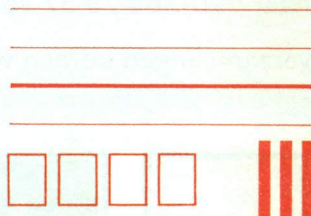

37

SZOCFILEX '88
KECSKEMÉT, 1988.VIII.12-21.

ALLAMI NYOMDA ÁRA: 2.40 Ft

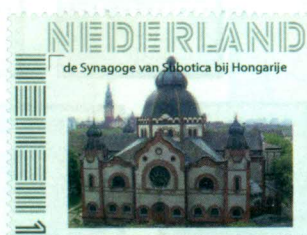
36

38A

38B

40

39

41A

41B